

Vydra riečna

Vydra riečna patrí medzi najväčšie európske druhy čeľade lasicovitých šeliem s (Mustelidae). Srst' s hustou podsadou (na 1 cm² tela vydry rastie až 50 000 chlupov, zabezpečujúcich izoláciu vydier pri pobyte v chladnej vode, ktoré rastú vo zväzkoch) má čokoládovo hnedú farbu, zo spodnej strany je sivobiela. Má širokú plochú hlavu s malými ušnicami, krátke končatiny s plávacími blanami medzi prstami a dlhý svalnatý, pri koreni rozšírený chvost. Zjavný je pohlavný dimorfizmus. Samce, ktoré sú väčšie dorastajú do dĺžky až 120 cm a dosahujú hmotnosť až 11 kg, samice sú menšie, do 110 cm a 7 kg. Ako väčšinou v prírode, aj v tomto prípade však jestvujú značné individuálne rozdiely (CHANIN 1985, MASON & MACDONALD 1986, KRUK 2006).

Vydra riečna využíva pestrú škálu brehových zón alebo litorálov sladkovodných lotických (tečúcich) i lentických (stojatých) habitatov a brakických vôd morských habitatov. Vydry sú prevažne viazané na lineárny životný priestor a väčšina ich aktivít je sústredená do relatívne úzkeho priestoru pozdĺž vodného prostredia (KRUK 1995). Väčšinu potravy vydra loví vo vode, čomu je anatomicky a morfológicky dokonale prispôsobená, zvyšok času však trávi na súši. Vydry patria k najlepším plavcom spomedzi všetkých šeliem, čo umožňuje ich valcovité telo hydrodynamického tvaru, krátke končatiny a hrubý chvost. Pri potopení uzatvoria silné zvieracie svaly nozdry vydry a pri vynorení sa ich zase otvoria. Dlhé hmatové fúzy (vibrisy) umožňujú orientáciu. Vydra pláva rýchlosťou 3,5-7,3 km/h a potápa sa na dobu 20-60 sekúnd do hĺbky 1-12 metrov. Plávanie a potápanie vydier sa prispôsobila aj ich nervová sústava. Vydry majú najväčšiu mozgovňu zo všetkých lasicovitých šeliem (VESELOVSKÝ 1998).

Hoci vydry výborne plávajú, dokážu sú veľmi obratné aj na súši. Pri chôdzi sa dokážu pohybovať rýchlosťou 3 km/h, bežia rýchlosťou 9 km/h. Denne prejdú 3-20 km. Okrem toho tiež veľmi dobre skáču. Pri najrýchlejšom pohybe sa pohybujú 150-160 cm priskokmi a dokážu vyskočiť zo zeme až do výšky 130-150 cm. Mláďatá i dospelé vydry sa veľmi radi šmýkajú, či už na snehu alebo na blate a tiež hrajú. Všetky lasicovité šelmy, vydru nevnímajú, patria k najhravejším živočíchom, čo súvisí aj s vysokým rozvojom učenia u nich.

Domovské okrsky vydry sú značne variabilné a menia sa nielen v závislosti od pohlavia (okrsky samcov bývajú väčšie, pričom sa často prekrývajú s okrskami jednej alebo viacerých samíc, prípadne subadultných jedincov), ale aj od typu, charakteru a kvality habitatu a dostupnosti potravy. Príčinou ich zmien sú predovšetkým sezónne migrácie medzi letnými a zimnými stanovišťami a trofické migrácie, súvisiace s ťahom rýb na neressiská (napr. GREEN et al. 1984, BOUCHARDY 1986, JEFFERIES et al. 1986, MASON & MACDONALD 1986, KRUK & MOORHOUSE 1991, RUIZ-OLMO et al. 1991, KRUK 1995, 2006, KRUK et al. 1993, ANSORGE et al. 1997, DURBIN 1998). Rozloha využívaného územia sa môže pohybovať od niekoľkých kilometrov toku až po niekoľko desiatok km² (závisí od charakteru biotopu a množstva resp. dostupnosti potravy – líniový vs. plošný domovský okrsk).

Vydra je solitérny živočích, ktorý nežije v pároch. Na území využívanom jedným samcom sa môžu vyskytovať dve alebo aj viac samíc, pričom v období nízkej dostupnosti potravy sa prechodne akceptujú aj viaceré jedince na lokalitách s dostatkom potravy, najmä rýb (KRANZ 1995, KRUK 2006). Jediným obdobím v roku, kedy dochádza k aktívnemu vyhľadávaniu opačného pohlavia, je obdobie rozmnožovania. Estrus samice sa opakuje približne v intervale 40 – 45 dní a trvá približne dva týždne. Po párení samec samicu opúšťa a celá starostlivosť o potomstvo závisí na nej (KRUK 2006).

Pohlavnú dospelosť dosahujú vydry zhruba v druhom roku života. U samcov je to približne v 18. mesiaci a u samíc približne v 24. mesiaci života. Jedine počas rozmnožovania dochádza k aktívnemu vzájomnému vyhľadávaniu sa oboch pohlaví. Obdobie rozmnožovania býva spravidla na jar, hoci v strednej i západnej Európe k nemu dochádza aj v iných ročných obdobiach. Vydrí samec sa obyčajne pári s niekoľkými samicami. Doba gravidity trvá 59 – 63 dní a väčšina mláďat sa rodí v máji až auguste, čiže v období najväčšej dostupnosti potravy (HAUER et al. 2002). Samice si na pôrod starostlivo vyberajú nory, ktoré nie sú rušené. V nich samica rodí 1 – 3 (výnimočne až 5) slepých mláďat, ktoré pri narodení vážia len 80-100 gramov, čo je len 1,5-1,6 % hmotnosti matky (VESELOVSKÝ 1998). Mláďatá majú po narodení okrem zrastených očných viečok aj uzavreté vonkajšie a vnútorné zvukovody. Matka ich v prvých dňoch po pôrode zahrieva kvôli nedokonalnej termoregulácii. Mláďatá rastú veľmi rýchlo a už po mesiaci dosahujú hmotnosť približne 730 gramov. Noru opúšťajú vo veku troch mesiacov, kedy sa spoločne s matkou začínajú učiť loviť (KRUK 2006, POLEDNÍK et al.

2008). Pri ponorení hlavy pod vodu sa im, rovnako ako dospelým vydrám uzatvoria nozdry a oba zvukovody.

Učenie je u vydier základným predpokladom ich úspešnej existencie. Ich učiteľom je matka, ktorá ich postupne učí obratnosti pri pohybe na súši i vo vode (vrátane potápania) a love koristi, najmä rýb.

Mláďatá zostávajú s matkou do veku ôsmich mesiacov až jedného roka, kedy sa postupne osamostatňujú a hľadajú si svoje vlastné teritórium. V prvom roku života majú vydry vysokú úmrtnosť. Priemerne sa dožívajú veku len 3 - 4 rokov a veľmi zriedkavo sa viac než 10 rokov (KRUUK 2006), pričom zaznamenané maximum je 16 rokov (ANSORGE et al. 1997, KRUUK 2006).